

MEMÒRIA DE LES ACTIVITATS DE LA
SECCIÓ DE FILOSOFIA I CIÈNCIES SOCIALS
(Del 12-06-2006 a l'11-06-2007)

Com a vicepresident de la Secció de Filosofia i Ciències Socials i per encàrrec del president, Sr. Joan Vilà-Valentí, em toca presentar, per tretzena i darrera vegada, al Ple de l'Institut la memòria de les activitats de la Secció.

La darrera presentació es va fer el dia 12 de juny del 2006. Ha transcorregut, per tant, des d'aquella data just un any, que correspon aproximadament al curs 2006-2007.

Seguint l'esquema i l'estil acostumats, aquest informe tindrà vuit punts:

1. Estructura i composició de la Secció
2. Renovació del Consell de Govern
3. Sessions celebrades
4. Projectes de recerca
5. Publicacions
6. Altres activitats
7. Premis, distincions i homenatges
8. Societats filials

1. Estructura i composició de la Secció

La Secció té la mateixa estructura que els anys anteriors (recordem que està distribuïda en set àrees temàtiques). Pel que fa a la seva composició, dos membres (el pedagog Ricard Torrents i Bertrana i l'economista Josep M. Bricall i Masip) han passat a la condició d'emèrits. I hem hagut de lamentar la defunció, el passat 26 de maig, del jurista Josep M. Puig Salelles, la nota necrològica del qual acabem d'escoltar.

Així, doncs, la composició de la Secció, en aquest moment, és de:

- 20 membres numeraris
- 14 membres emèrits
- 1 membre corresponent,

els quals estan distribuïts en les set àrees en què està estructurada la Secció de la forma següent:

- Filosofia: 3 membres numeraris i 2 d'emèrits
- Dret: 3 membres numeraris i 1 de corresponent
- Economia: 3 membres numeraris i 3 d'emèrits
- Geografia i demografia: 3 membres numeraris i 4 d'emèrits
- Pedagogia i psicologia: 2 membres numeraris i 4 d'emèrits
- Comunicació i antropologia: 3 membres numeraris
- Sociologia i ciència política: 3 membres numeraris i 1 d'emèrit

Aquest any han estat declarades vacants i estan encara pendents de cobrir cinc places de membre numerari de les àrees de Filosofia, Comunicació i antropologia, Dret, Pedagogia i psicologia i Sociologia i ciència política, respectivament. La Secció ha expressat també la voluntat de proposar pròximament alguns membres corresponents.

D'altra banda, la Sra. Encarna Roca està dispensada de les obligacions reglamentàries amb motiu del seu càrrec de magistrada de la Sala Primera del Tribunal Suprem espanyol.

2. Renovació del Consell de Govern

En la reunió ordinària celebrada avui mateix s'ha elegit el nou Consell de Govern de la Secció. En primera i única votació ha estat elegida l'única candidatura presentada, amb la composició següent:

- Josep González-Agàpito i Granell, president
- Ricard Torrents i Bertrana, vicepresident
- Josep M. Panareda i Clopés, secretari
- Josep M. Casasús i Guri, tresorer

El canvi del Consell de Govern es farà efectiu el proper dia 1 de setembre.

3. Sessions celebrades

La Secció ha celebrat deu sessions plenàries, que han tingut sempre com a punt principal de l'ordre del dia una comunicació acadèmica (d'un membre de la Secció o d'un

invitat), llevat de tres que han estat més breus per tal de donar pas a sengles sessions públiques de lectura de discursos de recepció de nous membres. A cada sessió ordinària hi ha hagut també la presentació d'un informe sobre les activitats dels darrers dotze mesos d'una de les nou societats filials adscrites a la Secció, a càrrec del president corresponent. Les comunicacions acadèmiques han estat:

a) de Xavier Bonal, adjunt al Síndic per a la defensa dels drets dels infants, sobre "Educació i desigualtats socials i territorials a Catalunya".

b) d'Octavi Fullat, sobre "Home i educació en Eugeni d'Ors" (amb motiu del centenari del començament de la publicació del *Glosari*).

c) de Salvador Giner, sobre "Missió de l'acadèmia".

d) de Vicenç M. Rosselló, sobre "Les cartes portolanes de l'Institut d'Estudis Catalans" (amb motiu de la pròxima publicació, per l'IEC i per l'Institut Cartogràfic de Catalunya, de l'obra *Les cartes portolanes: la representació medieval d'una mar solcada*). Arran de la comunicació es va insistir en la conveniència que l'IEC reivindiqui la propietat de tres documents cartogràfics actualment dipositats al Museu Marítim de Barcelona.

e) de Joan Becat, sobre "Catalunya Nord: aspectes actuals i canvis".

f) de Jordi Pigem, autor del llibre *El pensament de Raimon Panikkar. Interdependència, pluralisme, interculturalitat* (Premi Institut d'Estudis Catalans de Filosofia), sobre el tema d'aquesta obra.

g) avui mateix, de Francesc Michavila, exrector de la Universitat Jaume I i director de la Càtedra UNESCO de Gestión y Política Universitaria (UPM), sobre "Situació i futur de la universitat".

Els discursos de recepció llegits han estat:

a) el de Gabriel Amengual, sobre "Salvar l'experiència en el moment de la seva desaparició. L'experiència en el pensament de Walter Benjamin" (amb resposta de Pere Lluís Font).

b) el de Josep M. Panareda, sobre "A propòsit de les relacions biològiques entre el Montseny i el Montnegre" (amb resposta de Vicenç M. Rosselló).

c) el de Maria Dolors Garcia Ramon, sobre "Exploració, geografia i estudis postcoloniales. Una mirada de gènere sobre les narratives de viatges (Gertrude Bell, 1868-1926)" (amb resposta de Joan Vilà-Valentí).

4. Projectes de recerca

Els projectes de recerca acabats o en curs de realització durant el període que ens ocupa, i que figuren en el pressupost de la Secció per al 2006 o per al 2007, són els següents:

- a) "La periodística científica als Països Catalans", dirigit per Josep M. Casasús.
- b) "Mirades catalanes del fet colonial a l'Àfrica. L'altre en la literatura de viatges", dirigit per Joan Vilà-Valentí.
- c) "L'educació durant el franquisme: la dictadura totalitària i l'autarquia (1939-1958)", dirigit per Josep González-Agàpito.
- d) "Anàlisi i perspectiva dels signes d'identitat de Catalunya", dirigit per Dídac Ramírez, de la Societat Catalana de Filosofia (ponent: Pere Lluís Font).
- e) "Dinàmica i evolució dels paisatges de ribera dels rius Foix i Amadòrio", dirigit per Josep M. Panareda.
- f) "Mobilitat social i llengua catalana. Anàlisi de les segones generacions d'immigrants", dirigit per Amado Alarcón, de la Societat Catalana de Sociologia (ponent: Carlota Solé).
- g) "Pedagogia, política i transformació social. L'educació en el context de la fundació de l'IEC", dirigit per Jordi Monés, de la Societat d'Història de l'Educació als Països de Llengua Catalana (ponent: Antoni J. Colom).
- h) "Periodística d'autor comparada entre Catalunya i països americans", dirigit per Josep M. Casasús.

A part d'aquests projectes amb càrrec al seu propi pressupost, la Secció també va assumir en el seu dia, per al període 2005-2007, els cinc projectes següents, finançats per l'Institut a proposta de la Comissió d'Investigació:

- a) "La recerca en dret a Catalunya 1990-2005. Avaluació i propostes de futur", dirigit per Encarna Roca.

b) "Capitals lingüístics i empreses. Racionalitat de l'extensió social de l'ús del català davant els nous reptes d'organització social", dirigit per Carlota Solé.

c) "La representació de l'espai a les cartes portolanes itàliques i catalanes", dirigit per Vicenç M. Rosselló.

d) "Enciclopèdia de pedagogia", dirigit per Joan Mallart, de la Societat Catalana de Pedagogia (ponent: Josep González-Agàpito).

e) "Els estudis universitaris de comunicació audiovisual i la seva relació amb les indústries del sector als Països Catalans", dirigit per Josep M. Martí, de la Societat Catalana de Comunicació (ponent: Josep M. Casasús).

D'altra banda, Josep Perarnau ha preparat, amb una ajuda de l'Institut, els treballs del volum 26 de l'*Arxiu de Textos Catalans Antics*.

5. Publicacions

Durant el període cobert per aquest informe han aparegut, amb càrrec al pressupost de la Secció, les publicacions següents:

— *Georges Dwelshauvers i els començaments de la psicologia experimental a Catalunya*, de Miquel Siguan i Montserrat Kirchner.

— *Mirador (1929-1937). Un model de periòdic al servei d'una idea de país*, de Carles Singla (Premi Joan Givanel i Mas de Comunicació Social 2005).

— *El pensament de Raimon Panikkar. Interdependència, pluralisme, interculturalitat*, de Jordi Pigem (Premi Institut d'Estudis Catalans de Filosofia 1999).

— *Salvar l'experiència en el moment de la seva desaparició. L'experiència en el pensament de Walter Benjamin*, discurs de recepció de Gabriel Amengual.

— *A propòsit de les relacions biològiques entre el Montseny i el Montnegre*, discurs de recepció de Josep M. Panareda.

— *Exploració, geografia i estudis postcolonials. Una mirada de gènere sobre la narrativa de viatges (Gertrude Bell, 1868-1926)*, discurs de recepció de M. Dolors Garcia Ramon.

— *El nou Estatut. El reconeixement dels drets històrics*, de Josep M. Puig Salellas.

També ha aparegut el volum 25 d'*Arxiu de Textos Catalans Antics* (en coedició amb la Facultat de Teologia de Catalunya).

Estan en curs de publicació:

— *Les cartes portolanes: la representació medieval d'una mar solcada*, a cura de Vicenç M. Rosselló (en coedició amb l'Institut Cartogràfic de Catalunya).

— *Una mirada catalana a l'Àfrica: viatgers i viatgeres dels segles XIX i XX (1859-1936)*, a cura de Joan Vilà-Valentí (en coedició amb Pagès).

— *Una societat en crisi? Debats entorn dels reptes d'un món globalitzat*, a cura de Josep González-Agàpito (en coedició amb Eumo).

— *Capitals lingüístics i empreses. Racionalitat de l'extensió social de l'ús del català davant els nous reptes d'organització social*, de Carlota Solé.

— *Narrativitat, ciència, educació*, d'Antoni J. Colom.

— *L'imperatiu del silenci. Sentit del 'Tractatus' de Wittgenstein a la llum de la tesi setena*, de Joan Ordi (Premi Joaquim Carreras i Artau de Filosofia 2006).

— *L'ensenyament i l'aprenentatge del català com a primera llengua a l'escola. Creences i actuacions dels mestres amb relació a les activitats de llengua oral a l'etapa primària*, de Juli Palou (Premi Alexandre Galí de Pedagogia 2004).

— *Catalunya. Origen, ciutadania i identitat* (Jornada Científica de la Societat Catalana de Filosofia i de la Secció de Filosofia i Ciències Socials), a cura de Dídac Ramírez.

— *Narracions i pedagogia* (Seminari de la Societat Catalana de Pedagogia), a cura de Ricard Torrents.

També està en curs de publicació el volum 26 de l'*Arxiu de Textos Catalans Antics*, dirigit per Josep Perarnau (en coedició amb la Facultat de Teologia de Catalunya).

La Secció, a més, coedita amb l'Institut Ramon Llull, el Centre de Comunicació Científica Iberoamèrica i l'editorial alemanya Horlemann, en edició especial per a la Fira de Frankfurt, el llibre *Katalonien. Kultur del Moderne*, a cura de Rafael Sevilla i Ricard Torrents. És una reedició, reelaborada, d'una obra publicada el 2003, en la qual col·laboren, entre altres, els membres de la Secció Salvador Giner, Andreu Mas-Colell, Xavier Rubert de Ventós i Ricard Torrents.

I estan en preparació molt avançada:

— *Recerca i país: la contribució de la filosofia i les ciències socials*, a cura de Joan Vilà-Valentí.

— El volum II de les *Arnaldi de Villanova opera theologica omnia* (AVOThO), en coedició amb la Facultat de Teologia de Catalunya i la Scuola Superiore di Studi Medievali e Francescani de Roma. (Recordo que la Unió Acadèmica Internacional [UAI] va acordar el seu patronatge al projecte de les AVOThO, dirigit per Josep Perarnau, que substitueix l'antic projecte *Arnaldi de Villanova scripta spiritualia*.)

6. Altres activitats

a) L'activitat més rellevant de la Secció ha estat l'organització, amb motiu del centenari de l'IEC, d'un Curs d'Alts Estudis sobre cultura, política i societat (1907-2007), titulat "Deu testimonis del segle XX / Deu lliçons per al segle XXI", a càrrec de membres de la Secció i sota la coordinació de Ricard Torrents, centrat en la presentació de deu autors, cadascun amb una obra representativa (*La nacionalitat catalana* d'Enric Prat de la Riba, *"La ciutat del perdó" i altres escrits* de Joan Maragall, *Glosari* d'Eugeni d'Ors, *Per la llengua i per l'escola* d'Alexandre Galí, *Elegies de Bierville* de Carles Riba, *Les formes de la vida catalana* de Josep Ferrater Mora, *Notícia de Catalunya* de Jaume Vicens Vives, *La dona a Catalunya* de Maria Aurèlia Capmany, *Els altres quaranta anys* de Francesc de B. Moll i *Un país sense política* de Joan Fuster), i en què cada autor ha estat comentat en ell mateix, en el seu context i en la seva projecció cap al segle XXI, sota un lema determinat, de manera que el conjunt d'obres, autors i lemes cobrissin els diversos aspectes i moments de la cultura, la política i la societat catalanes dels darrers cent anys, considerades de forma unitària.

b) La Secció, i en particular la seva àrea de Filosofia, participa en el projecte "La dignité de la personne humaine" de la Unió Acadèmica Internacional, coordinat per l'Institut d'Estudis Catalans, amb la direcció de la secretaria a càrrec de Josep M. Terricabras i amb ponències de Pere Lluís Font i de Gabriel Amengual en la reunió que tindrà lloc a Barcelona els dies 16 i 17 del proper mes de juliol.

c) Amb motiu del centenari de l'escoltisme, la Secció ha organitzat, sota la coordinació de Josep González-Agàpito, un simposi titulat "Cent anys d'escoltisme: un moviment de formació humana i de ciutadania activa", que tindrà lloc els propers dies 15 i 16 d'aquest mes.

d) Diversos membres de la Secció (Salvador Giner, Josep González-Agàpito, Pere Lluís Font, Ricard Torrents, Joan Triadú i Joan Vilà-Valentí) han format part de les ponències per a l'adjudicació dels premis següents: "Premi Prat de la Riba", "Premi Internacional Catalònia", "Premi de Medi Ambient", "Premi Fundació Mercè Rodoreda" i "Ajuts Fundació Mercè Rodoreda".

e) Gabriel Amengual, Josep M. Panareda i M. Dolors Garcia Ramon han fet els ja esmentats discursos de recepció com a nous membres de l'IEC.

f) Vicenç M. Rosselló va participar amb la conferència "Gènesi d'un projecte utòpic" en la presentació a l'IEC del primer volum de la col·lecció "Història de la ciència a les Illes Balears".

g) Joan Triadú ha estat designat representant de la Secció a la Comissió preparatòria de l'homenatge a Ramon Aramon i Serra en el centenari del seu naixement (1907).

h) Ricard Torrents ha estat designat representant de la Secció a la Comissió de l'any Jaume I amb motiu del vuitè centenari del seu naixement (1208).

7. Premis, distincions i homenatges

a) Joan Estruch ha rebut la Medalla Narcís Monturiol de la Generalitat de Catalunya al mèrit científic i tecnològic.

b) Salvador Giner ha rebut el Premio Nacional de Sociología y Ciencia Política del Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) i un dels premis Primer de Maig de la Fundació Rafael Campalans i la Fundació Josep Comaposada.

c) Enric Lluch ha estat homenatjat per la Societat Catalana de Geografia amb l'edició conjunta de la seva obra escrita.

d) Andreu Mas-Colell ha rebut la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya i un dels Premios Nacionales de Investigación, el Pascual Madoz,

corresponent a l'àrea de dret i de ciències econòmiques i socials. D'altra banda, ha estat proposat per dirigir el Consell Europeu de Recerca entre el juliol del 2009 i el desembre del 2011.

e) Joan-Francesc Mira ha rebut el Premi Jaume Fuster de l'Associació d'Escriptors de Llengua Catalana.

f) Vicenç M. Rosselló va ser homenatjat l'agost passat a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada.

g) Ricard Torrents ha estat homenatjat per la Universitat de Vic amb motiu de la seva jubilació.

h) Josep Cruanyes, president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, ha estat distingit amb un dels Premis d'Actuació Cívica de la Fundació Lluís Carulla per la seva tasca en la recuperació dels "papers de Salamanca".

i) Salomó Marquès, president de la Societat d'Història de l'Educació als Països de Llengua Catalana, ha rebut la Distinció Jaume Vicens Vives a la Qualitat de la Docència.

j) Josep M. Mas Solench, que va morir essent president de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, ha estat homenatjat, d'una banda, per l'IEC, l'Acadèmia de Bones Lletres i l'esmentada Societat, i d'altra banda per l'Associació d'Amics de sant Ramon de Penyafort, que també presidia.

8. Societats filials

Finalment, voldria donar una visió de les principals activitats (a part de les assemblees estatutàries i de l'acostumada conferència inaugural de curs) de les nou societats filials adscrites a la Secció de Filosofia i Ciències Socials. Com ja he indicat, cada president presenta anualment en una reunió ordinària de la Secció un informe sobre les activitats de la societat corresponent.

a) Associació Catalana de Sociologia

El seu president és Oriol Homs i Ferret. Ha organitzat amb altres entitats un cicle de sis conferències titulat "Identitats" (entorn del tema de la immigració), ha lliurat el premi de l'XI Concurs de Joves Sociòlegs, ha participat en l'organització d'un Congrés Espanyol de Sociologia que s'ha de celebrar al setembre d'aquest any, ha començat a

preparar el V Congrés Català de Sociologia per a l'abril del 2009, ha publicat l'anuari *Societat Catalana 2007* i cinc números (del 85 al 89) del *Butlletí* de l'Associació, i té en premsa el número 21 de la *Revista Catalana de Sociologia* (el darrer que es publicarà en paper).

b) Societat Catalana de Comunicació

El seva presidenta és Maria Corominas i Piulats. Ha celebrat la seva XVII "Conferència anual" (a Girona) sobre "El nou marc regulador de l'audiovisual a la Unió Europea", ha celebrat quatre sessions científiques sobre temes diversos i una jornada sobre "L'acreditació de qualitat dels llocs web sobre salut" i ha publicat el número 21 de *Treballs de comunicació*.

c) Societat Catalana d'Economia

El seu president és Pere Puig i Bastard. Ha organitzat tres conferències sobre temes diversos, un cicle de quatre conferències sobre "Factors dinamitzadors de l'economia catalana" i una Jornada acadèmica i commemorativa, el passat dia 5 d'aquest mes, sobre "Aportacions a la recerca i al debat en economia a Catalunya", ha lliurat el VI Premi Societat Catalana d'Economia i ha convocat l'XI Premi Catalunya d'Economia, i ha publicat el llibre *L'aversion i l'atracció al risc i les seves conseqüències teòriques i pràctiques: evidència experimental*, d'Antoni Bosch-Domènech i Joaquim Silvestre (VIII Premi Ferran Armengol i Tubau).

d) Societat Catalana d'Estudis Jurídics

El seu president és Josep Cruanyes i Tor, en substitució del traspasat Josep M. Mas Solench. Ja ha estat esmentada la contribució de la Societat a l'homenatge al seu antic president. La Societat ha organitzat un cicle de conferències sobre "Les Corts Catalanes de 1701-1706" i un seminari de set sessions sobre "L'estatut del 2006: drets i drets de Catalunya a la cruïlla del segle XXI", ha col·laborat en el Congrés de Dret Civil Català de la Universitat Rovira i Virgili i en la IX Jornada d'Estudis Locals de Bot (Terra Alta), ha continuat els treballs del *Diccionari jurídic català* i ha publicat els números 6 i 7 de la *Revista Catalana de Dret Privat*.

e) Societat Catalana de Filosofia

El seu president és Ignasi Roviró i Alemany, en substitució de Dídac Ramírez i Sarrió. Ha treballat, com ja és habitual, per seccions. Les sis actuals són les de “Filosofia Antiga”, “Filosofia Medieval”, “Filosofia Moderna”, “Filosofia Contemporània” (amb un “Grup d’Estudis Fenomenològics”, un “Grup d’Estudis Sartreans” i un “Grup de Filosofia Analítica”), "Filosofia Pràctica" i “Filosofia Catalana”, les quals han celebrat reunions periòdiques amb comunicacions dels seus membres o amb conferenciantes invitats. A més, ha organitzat una Jornada Científica (en col·laboració amb la Secció de Filosofia i Ciències Socials) sobre "Catalunya: origen, ciutadania i identitat" i ha dut a terme la onzena edició dels anomenats Col·loquis de Vic (aquest any, sobre "L'economia"). Però la seva activitat més rellevant d'aquest curs ha estat l'organització, amb la col·laboració de la Societat de Filosofia del País Valencià i de l'Associació Filosòfica de les Illes Balears, del I Congrés Català de Filosofia, celebrat els dies 21-23 del passat mes de març. Ha publicat el volum X dels Col·loquis de Vic (sobre "La identitat"), els núm. XVII i XVIII de l'*Anuari de la Societat Catalana de Filosofia. Revista de filosofia* i el volum I de *Philosophy and Dialogue. Studies on Plato's Dialogues*, i està preparant l'edició de les actes del I Congrés Català de Filosofia.

f) Societat Catalana de Geografia

El seu president és Francesc Nadal i Piqué, en substitució de M. Dolors Garcia Ramon. Ha organitzat, entre d'altres actes, deu conferències sobre temes diversos, un curs-seminari de set sessions sobre "La geografia i la història dels viatges", quatre presentacions de llibres, tres "Sortides d'estudi" (a l'Alta Segarra, al paisatge de la vinya del Bages i a Miranda de Llaveria i Mola de Colldejou), i un viatge a Anatòlia (de la mar Negra a la mar Blanca); ha lliurat el III Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de batxillerat i el XII Premi Lluís Casassas i Simó; i ha publicat el llibre *Enric Lluch i Martín: l'obra escrita* i el núm. 60 de *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*.

g) Societat Catalana d'Ordenació del Territori (SCOT)

La seva presidenta és Margarita Castañer i Vivas. Ha organitzat quatre presentacions de llibres, ha lliurat el V Premi Catalunya d'Urbanisme i ha publicat l'important *Anuari Territorial de Catalunya 2005*. Amb vista a la realització de l'*Anuari*

2006 ha signat un conveni amb diversos Departaments de la Generalitat, amb la Diputació de Barcelona i amb l'Institut d'Estudis Catalans.

h) Societat Catalana de Pedagogia

El seu president és Lluís Busquets i Dalmau. Ha organitzat un seminari sobre "Narracions i pedagogia", tres grups de treball sobre narracions per a infants i cinc conferències sobre temes diversos; ha col·laborat en el cicle "L'educació en un món en canvi: del segle XX al segle XXI", organitzat per la Fundació Escoles Garbí; continua treballant en el projecte "Enciclopèdia de Pedagogia" (esmentat més amunt), i ha publicat el núm 4 de la *Revista catalana de pedagogia*.

i) Societat d'Història de l'Educació als Països de Llengua Catalana

El seu president és Salomó Marquès i Sureda. Ha organitzat tres conferències i, en col·laboració amb altres institucions, tres seminaris amb motiu del 75è aniversari de la II República espanyola, ha col·laborat en el cicle que acabo d'esmentar "L'educació en un món en canvi: del segle XX al segle XXI", ha publicat el núm 5 de la revista *Educació i història* i ha difós electrònicament els números 20, 21 i 22 del *Butlletí informatiu d'història de l'educació*.

I amb aquest repàs de les nou Societats filials que hi estan adscrites acaba aquest darrer informe meu sobre les activitats de la Secció de Filosofia i Ciències Socials.

Pere Lluís Font